

Becskereki László

A nemes Baranyaiak

Nem a kutyabőr, vagy a régen elűszott földesúri birtok a lényeg, hiszen attól ma már semmit sem változik számomra az élet, hanem az a belső, kellemes érzés, amitől gondolatban hanyatt vágom magam a virágzó réten, és ami csak az enyém.

Szívesen lapozgatnám anyai dédszüleim fotóalbumát, de gyermekkoromban már jó húsz éve nem éltek, és úgy nőttek fel, hogy az égvilágon semmit sem tudtam róluk.

A Nagykunságban, Kunmadarason éltünk. Édesapámmal sokat beszélgettünk szüleiről, őseinek Gyomán töltött időszakáról, de édesanyám felmenőiről még véletlenül sem esett szó. Kunmadarason éltek Baranyai nagyapámék is, akihez nagyon kötődtem, és amikor már biciklizni tudtam, hetente egyszer- kétszer elkarikáztam hozzá. Férfiszabó kisiparos volt, így aztán bármikor mehettem, mindig otthon volt. A varrógéppel szembeni széken ülve nézhettem, hogyan lesz zseb a kabáton, mégpedig mindig ott, ahol szeretné.

Gyakran csak szótlánul üldögéltünk, pont úgy, mint a lakásban tartott kutya a gazdájával. Szép csendben, de folyamatosan érezve a másik társaságát. Nagyapám 1892-ben született, gyerekkoromban már szerencsésen túl volt a két világháború évein. Szerencsésen, mert az elsőt, mint szabó, nem a lövészárokból, hanem Miskolcon töltötte, és ahogy mesélte, sorstársaival évekig varrták a katonai sátrakat, és hasonló, háborúban nélkülözhetetlen ponyvákat.

A második idején már nem volt fiatal, nem volt katona, ám a sors „igazságosan” egyensúlyba hozta a mérleg nyelvét, nem csak a jó oldalra, hanem a másik serpenyőbe is tett. A szerencsés évekért ő is fizetett, csak pár évvel később, amikor új világ épült, amikor új szelek fújtak, és nem csak a parasztembereket, de az iparosokat is szövetkezetekbe próbálták terelni. Az olyan idősödő, makacs mestereket, mint nagyapám, leckéztették, mégpedig egy jól bevált módszerrel, rendre nagyobb adó kivetésével. Amikor aztán már nem tudta fizetni, minden bírósági hercehurcát mellőzve, két év kényszermunkával jutalmazták, amit az akkor épülő Almásfüzitőn, majd valahol Budafokon töltött.

Érdekes módon, ez nem volt tabu téma a családban, még nekem is emlegette, „amikor rab voltam” kifejezéssel érzékeltetve élete ezen időszakának báját.

Hosszú évek alatt, bármilyen szűkszávú is lett az élet megpróbáltatásaitól, sok mindenről mesélt, többek között gyakran emlegette öt fiú testvérét, akik közül három, nála idősebb fiú, a huszadik század elején kivándorolt Amerikába. Évek múlva kettő hazajött, így nagyapám is ismerte a nagy történeteket, és látva kíváncsi, nagyra nyílt szememet, nekem is tovább adott egy-egy mesét a vidéki cowboy életéről, amikor a marha sült ingyen volt a semmi közepén lévő kocsmákban, „csak” az italért kellett fizetni.

Tudtam, hogy Apagyon született, de a szüleiről az égvilágon semmit sem mesélt.

Akkoriban, az ötvenes, hatvanas években még a kunmadarasi ember egyáltalán nem utazgatott, így nagyapám se járt haza a falujába, kivéve talán azt a két alkalmat, amikor a szüleit temették. Népes rokonsága volt, de Szabolcsból azok sem jöttek a távol került Pistát meglátogatni. Még édesanyám, aki nagyapámék négy gyereke közül a legidősebb volt, és már felnőtt korú, amikor a nagymamája meghalt, még ő sem látta sosem a nagyszülőket, nagybácsikat, unokatestvéreket. Sosem jutott el Apagyra.

Ez utóbbi tény, az élmények hiánya is hozzájárult, hogy nem volt beszédtema az apagyai rokonság. Egy kivételes alkalom azért akadt. Édesanyám egyik unokatestvére, Baranyai Tibor, aki már egészen fiatalon a szakszervezetben tevékenykedett, és aki 1945 után, mint a Szociáldemokrata párt egyik ifjúsági vezetője, nyugatra menekült, ahonnan évtizedek múlva tért haza, de már csak jelentéktelen epizodista lett a politika játékkerén, nos, ez a Tibor, a

világháború után egyszer ellátogatott Kunmadarasra. A találkozói emléke nem halványult, hiszen Tibor volt az egyetlen ismert apagi rokon, akit nem mellesleg, mint egy jó modorú, kellemes fiatalembert emlegettek.

Az élet véges, én is elvesztettem nagyapámat, sőt viszonylag fiatalon a szüleimet is. Elkerültem Kunmadarasról, és ilyen helyzetben gyorsan távolodunk a régi kapcsolatoktól, jóformán csak az időnkénti szomorú hírek jelzik, hogy fogynak a hajdan oly sokat jelentő rokonaink, és amikor már a hírek is elmaradnak, egyszer csak azt érzi az ember, hogy üres légtérbe került, már nem áll a háta mögött senki.

Elmúltam ötven éves, amikor elkezdtem a négy nagyszülőm nyomait keresni, kutatni, köztük Baranyai nagyapán apagi őseit is. Volt már internet, én is használtam, de az anyakönyveket még nem lehetett otthon lapozgatni. 2006-ban így nem az interneten, és még nem is a levéltárban, hanem a leglogikusabbnak, legkényelmesebb tűnő helyen, Apagyon, a református papnál próbáltam szerencsét, egy e-mail küldésével.

Utólag visszagondolva, nagy szerencsém volt, hogy nagyapám nem egy nagyvárosban született, hanem egy kis szabolcsi községben, ahol még ráért a lelkész úr az én leveletem olvasgatni, és az anyakönyvet fellapozni. Ennél is nagyobb szerencse, hogy Kozma Mihály lelkész úr, aki már sajnos nincs közöttünk, egy páratlanul segítőkész ember volt, aki sokakkal ellentétben nem csak válaszolt, de később is minden segítséget megadott a kutatásomhoz.

A kezdet kezdetén óvatos voltam, nem ajtóstól rohantam a házba, csak arra voltam kíváncsi, hogy kik lehettek a szülei nagyapámnak, kik voltak az én dédszüleim?

Válaszában az anyakönyvet szó szerint idézte:

„Baranyai István született 1892. augusztus 25-én, és megkeresztelték augusztus 27-én. Szülei: Baranyai Albert földesúr és Pethő Eszter evangéliumi reformáltak.”

Számomra a hírek az a része, hogy dédapámat földesúrként említették, óriási meglepetés volt. Mint később kiderült, voltak unokatestvéreim között szerencsésebbek, akik hallottak ilyesmiről, sőt, emlékeik szerint nagyapánk azt mesélte erről a régi világról, hogy gyerekkorában még a „kutyabört” is látta.

Sejtettem, hogy a Baranyai birtok nem két megye nagyságú lehetett, de ebben a hírben számomra nem is az volt a lényeg, hogy hány napig tartott a szántás, vetés, aratás, hanem pusztán az érzés, amit, ha nem vagy érintve, nehéz megérteni.

Egy filmen látott jelenet jutott eszembe, és gyorsan elő is kaptam a regényt, amiből a forgatókönyv született, hogy szép lassan olvasva, magamba szívjam az érzelmi hátteret.

Thomas Hardy: *Egy tiszta nő* című híres regényéből készült a film, aminek egyik jelenetében egy szegény, nincstelen ember egyszer csak megtudja, hogy ő Sir John (is lehetne), hiszen híres nemesi ősei voltak. A filmben is frappánsan érzékeltették ennek érzelmi hatását, de engem az is érdekelt, vajon a híres író hogyan öntötte szavakba azt, amit én még csak ízelgettem.

Íme, a pillanat, amikor ágrólszakadt hősünk, a mezőn hazafelé baktatva, találkozott a faluból egy ismerős fiúval, de már nem a korábbi, megszokott hangnemben szólította meg.

„- Fiú, fogd ezt a kosarat! Elintézel valamit a megbízásomból.

A lécnýurga kamasz összehúzza homlokát:

- Nono, ki maga, John Durbeyfield, hogy úgy parancsolgat, és „fiú”-nak nevez? Éppúgy tudja a nevemet, ahogy én is a magáét!

- Tudod, tudod? Nagy titok az ... nagy titok az! No, csak tedd a parancsot, és vidd az üzenetet, amit rád bízok...Mert, Fred, neked szívesen megmondom: a titok az, hogy nemes származék vagyok: ma délután derült ki, ebben a minutában. – És Durbeyfield, ahogy ezt a kijelentést megtette, ültéből hanyatt dőlve, nagyúri kényelemmel végignyúlt a gyepen a százsorszárépek közt.”

Hát igen, nem a kutyabört, vagy a régen elúszott földesúri birtok a lényeg, hiszen attól ma már semmit sem változik számomra az élet, hanem az a belső, kellemes érzés, amitől gondolatban hanyatt vágom magam a virágzó réten, és ami csak az enyém.

Elérkezett számomra a nagy lelkesedés időszaka. Előnyömré vált, hogy Budapesten élek, és a Magyar Nemzeti Levéltár mikrofilmtára számomra könnyen elérhető. Korábban sosem jártam ott, és, ha nem is úgy mentem, mint a fogorvoshoz, azért volt bennem izgalom. A kutatás még nem volt olyan pörgős, mint napjainkban, amikor az interneten nem csak időben, de települések között is egy-két kattintással válthatunk. Akkor még, ha mondjuk, ma elküldtem a kérésemet e-mailben, hogy melyik filmet kérem, csak másnap délelőtt válaszoltak, és 11 óra után mehettem a filmet lapozgatni. Volt kb. harminc filmnéző gép, gyakran várni kellett, hogy valaki „befáradjon”, és szabad hely legyen. Arra is volt példa, hogy az általam keresett filmet kikérte valamelyik megyei levéltár, és akkor, vagy két hónap is eltelt, mire hozzáfértem. Egyébként nagyon nyugis hely, ahol, mint új vendéget, megtanítottak filmet befűzni, lapozni, pörgetni, hogy aztán kockáról kockára kereshessem a rokonaimat.

Baranyai Albert dédapámról és feleségéről szót ejtek majd a későbbiekben, kellő részletességgel, mert évekkal a kutatásaim kezdete után egy újonnan megismert rokonom megajándékozott egy kézzel írt történettel, amiből elég jól megismerhetjük az életüket, magát azt a világot, amit már senki sem emleget.

Addig persze hosszú idő, rögzös út vezetett.

A Levéltárban őrzött apagi anyakönyvek aranybányának bizonyultak. Mint kiderült, dédapám, Baranyai Albert 1850.05.23-án született Apagyon, felesége Pethő Eszter 1856.01.07-én a közeli Nyírbogáton. Mind a ketten nemesnek születtek.

Esküvőjük 1876. március 2-án volt a közeli Ramocsaházán.

Tijéds., Arc 1939. IV. Ac. végrehajtása céljára illetékes rendelt. / 7720/1939. a. ált. rendelet C.S. /

K I V O N A T,

a *Ramocsaháza* református egyház házassági anyakönyvéből az 1876. évről.

Enekek éneke VIII. r. 6. v. „Erős a szeretet, mint a halál.”

Éve, hónapja és napja	A vőlegény és menyasszony					Tanúk neve, vallása és polgári állása	Konfirmáltak-e?	Egy- házias- bírték-e?	Össze- esket- tettek-e?	Jegyzet
	a polgári házasság- kötésnek	az az egyházi	neve és polgári állása	születési helye, lakóhelye és házszáma	vallása					
1876 március 2			vőlegény Baranyai Albert főtörbirtokos	Apagy Apagy 37A.	heli- hit- vall. 25	műt- len				
			menyasszony Pethő Eszter Pethő József főtörbirtokos Eszter leánya	Bogát Apagy	heli- hit- vall.	19	házas áll.			

Kiírta s hivatali pecséttel megerősítve kiadta *Ramocsaháza* 1942. év december hónap 5. napján.

P. B. János
református lelképásztó

Magyarországi Református Egyetemes Közösség hivatalos kiadványa. —
A nyomtatásért felelős: — Címnyomtatás: — B. rakár, székely.

Kiadás helye: Debrecen, sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület központi nyomdájában.

Máris két új település, Bogát és Ramocsaháza került képbe. Már itt az út elején, és később is oly sok alkalommal lehetett volna idézni, Dos Santos portugál író, aki szerint Einsteinnek tudható a mondás, ami szabadon valahogy így hangzik:

Huncut az Úristen, mert amint a tudomány felfedez egy még kisebb, vagy például a világuért tekintve, egy még nagyobb egységet, abban a pillanatban felsejlik mögötte, alig láthatóan, végtelen titokzatosan, a következő, még teljesen ismeretlen terület.

A családfakutatás is pontosan ettől izgalmas, és ezért befejezhetetlen. Amint megtaláltam valakit, máris ott volt a vágy, hogy megtudjam, ki lehetett a házastársa, kik voltak a szülei?

Dédanyám, akit a család eszéként emlegetnek, nemes Pethő Ferenc földbirtokos lánya volt. Baranyai őseim után kutatva dédanyám Pethő családja nem lenne fontos tényező, hogy mégis bemutatom őket annak egyetlen oka, hogy büszkeséggel tölt el, hogy a leszármazottjuk lehetek. Pethő Eszter édesanyja, az én ükanyám, a szép nevű Gálfi Erzsébet volt. Az Apagy körüli falvakban nem találni Gálfiakat, így nem tudom, honnan kerültek Ramocsaházára, ismeretem csupán az anyakönyvekben olvasottakra korlátozódik.

Ezek szerint az első ismert személy a családban Nemes Nemzetes Gálfi József volt, aki 1818.08.23-án hunyt el Ramocsaházán, 68 éves korában, tehát kb. 1750-ben született. Három gyereke volt, Sára, József és a feltehetően 1787-ben született Gálfi István, aki 1834-ben megözvegyült, de három évvel később újra megházasodott, és 1850-ben hunyt el Ramocsaházán.

Bemásolom Gálfi István második házasságkötése kapcsán az anyakönyvben feljegyzett sorokat, amivel szeretnék rávilágítani, hogy Baranyai őseim szerteágazó családja egykor tele volt igen tiszteletre méltó, és feltehetően jómódban élő valódi nemesekkel. Íme, ahogyan a lelkész 1837.02.28-án megörökítette a frigyét:

„Nagyságos Patay István első Alispán úr Dispensatiója mellett megeskettem Ramocsaházán lakozó özvegy férfit, Nemes Gálfi Istvánt, Ibrányba lakozó néhai Nemes Darabos István elmaradott özvegyével, Nemes Jármí Julianna asszonnyal, Ramocsán lakozó Nemes Tatai István és Ibrányba lakozó Nemes Kriston László tanúk előtt.”

A Gálfi család leszármazottai		
	N.N.Gálfi József kb.1750- 1818.08.23. Ramocsaháza	
István testvére:		
József	N.Gálfi István 1787 - 1850.07.15. Ramocsaháza	N.Mezei Éva kb. 1788 - 1834.12.28. Ramocsaháza
Erzsébet testvérei:		
István, József	Gálfi Erzsébet 1823.10.02. Ramocsaháza 1863.05.01. Ramocsaháza	N.Pethő Ferenc 1824.09.03. Czégény 1899.07.01. Apagy
	N.Pethő Eszter 1856.01.07. Nyírbogát	

Gálfi Istvánnak első házasságából három gyereke volt, István, József, és az én ükanyám, Gálfi Erzsébet, aki 1823.10.02-án született Ramocsán, és amint a számok árulkodnak, már 11 évesen elvesztette édesanyját. Ez a balszerencsésen gyenge fizikum öröklődhetett, mert Gálfi Erzsébet ükanyám is nagyon fiatalon, negyven évesen halt meg, 1863.05.01-én.

Férje nemes Pethő Ferenc volt, akivel 1851.02.20-án volt az esküvőjük Ramocsán, de Bogáton éltek, és csak 1860 körül költöztek haza Ramocsára, Gálfi Erzsébet szülőházába, miután a Gálfiak pár év alatt szinte kihaltak.

A Gálfiak után nézzük meg, kik voltak dédanyám apai felmenői, melyik Pethő család leszármazottja vagyok én magam is.

Mint már említettem, Pethő Eszter dédanyám apja nemes Pethő Ferenc volt. Ő volt az ükapám, akinek sajnos nem ismerem az életútját, nem tudom milyen sorsa volt, de látva igen neves elődeit, megdöbbenve láttam az 1899-ben Apagyon kiállított halotti anyakönyvében, hogy „földművelési napszámos” - ként halt meg. Vajon mindent elmulatott, elkártyázott, hogy egyszerűen ennyire senkivé vált, akit idős korában a lánya, Pethő Eszter dédanyám tartott el.

Pethő Ferenc ükapám az anyakönyvek szerint 1824.09.03-án született Czégényben. Apja szintén a nemes Pethő Ferenc nevet viselte, míg édesanyját Dibácsi Szófiának hívták. Házasságkötésükről a következőt jegyezte fel a lelkész:

„1822.03.18.-án összeesküdött Dányádon lakó Nemes Pető Ferencz Úr idevaló néhai Nemes Dibátzy Ferencz Úr árva kisasszonyával, Sofiával.”

Nem elmélyülve a részletekben, megjegyzem, hogy a nemes Dibátzy család az akkor divatos salétrom gyártásából gazdagodott meg. Ők is ügyeltek a rangjukhoz méltó házasságok kötéséhez, Sofia édesanyja az 1665-ben nemességet kapott Juhász család Erzsébet lánya volt. Miután, tanakodás közben, kíváncsiságból, tovább lapozgattam a czégényi anyakönyveket, újabb, érdekes dolgokat találtam. Az esküvőt követően hamarosan (1823-ban) megszületett az első gyerek, Carolina. Az ő keresztelése alkalmával az apját már Nemes Nemzetes Vitézlő Pethő Ferencnek írták, akárcsak egy év múlva, amikor 1824-ben megszületett ükapám, Pethő Ferenc.

Az idősebb, tehát Nemes, Nemzetes, Vitézlő Pethő Ferencz 1857.12.20-án halt meg Bogáton. Mivel sem a halotti, sem az esküvői anyakönyvében nem említik a születési helyét, így több közeli települést átnéztem a „kedvéért”, és egyrészt a nyolcvan évesnek írt életkora volt az irányadó, de még inkább a Vitézlő szó a neve előtt. Ezt ugyanis csak egy Pethő család használta, így ennek köszönhetően találtam rá a születési anyakönyvére Gáva községben, ahol 1779. július 06-án született Nemes Vitézlő Pető Sándor fia, Ferencz.

A család ezen ága 1652-ben kapta a nemesi címet, nevüket akkor éppen Petheőnek írták. A *Szabolcs vármegye nemes családjai*¹ című munkában ezt olvashatjuk:

„Petheő. P. Gáspár az 1725-ik évi nemesi összeírás alkalmával felmutatta a család 1652-ben III. Ferdinándtól nyert címerlevelét. A család Szabolcs, Gelse és Gáva községekben bírt földesúri joggal. Czímer: kékben, zöld alapon fészében ülő, fiait vérevel tápláló gödény. Sisakdísz: veresruhás, kalpagos, kinövő magyar vitéz, jobbában görbe kardot tart, melyre levágott török fő van tűzve. Takarók: kékarany-veresezüst.”

Azt gyanítom ennek a levágott török fejnek lehetett a jutalma a Vitézlő cím, amiről úgy tartják, hogy a "nemzetes és vitézlő uram" megszólítás a fénykorát a török időkben élte. Nemzeteseknek a nemesi nemzethez tartozókat nevezték.

A vitézlő megszólítás tipikus magyar, a nyugati nyelvekben nincs megfelelője. Ahogy csökkent a magyar nemesség régi katonai erénye, úgy ment füstbe a "nemzetes" és a "vitézlő" titulus értelme is.

Miután átnéztük dédnagymamám igen jól hangzó Pethő és Gálfi, sőt Dibátzi és Juhász őseit, térjünk vissza a nemes Baranyaiakra, akik, nagy meglepetésemre, közben nevet váltottak, és minden anyakönyvi bejegyzésben, ahogy visszafelé haladunk az időben, mint Nemes Baranyiak szerepelnek.

¹ SZABOLCS VÁRMEGYE NEMES CSALÁDAI. Irta dr. ifj. Reiszig Ede (1910) / Petheő

A Pethő család leszármazottai			
N. Pető Sándor Gáva			
		Dibácsi Sofia szülei:	Juhász Erzsébet apja:
N.Pethő Ferenc 1779.07.06. Gáva 1857.12.20. Nyírbogát	N.Dibácsi Sofia 1796.03.13. Mihálydi 1855.05.14. Nyírbogát	N.Dibácsi Ferenc és N. Juhász Erzsébet 1762.11.25. Nyírbogát	N. Juhász György 1734. Nagykálló
N.Pethő Ferenc 1824.09.03. Czégény 1899.07.01. Apagy	N.Gálfi Erzsébet 1823.10.02. Ramocsaháza 1863.05.01. Ramocsaháza		
N.Pethő Eszter 1856.01.07. Nyírbogát			

Úgy vélem, hogy a Szabolcs megyében már jóval korábban, számtalan helyen megjelent váradi és micskei Baranyi család neve olyan megszokottá vált, hogy az újonnan megjelenő Baranyiaikat egyszerűen azonosították velük. Nem segített a kutatásban, annyi biztos.

Baranyai Albert dédapám őseit könnyen megtaláltam az apagyai anyakönyvekben. Apja Nemes Baranyi Ignác, anyja Nemes Balog Eszter volt. Ignác 1821.09.12-én született Apagyon, és ott is halt meg 1903.03.17-én. Nemes Balog Eszter 1822.09.10-én született szintén Apagyon és 1887.01.25-én hunyt el ugyanott. Eszter apja Nemes Balog Sándor volt, de a név gyakorisága miatt a nemesség eredetét nem is próbáltam kutatni.

Ükapám, Nemes Baranyi Ignác születési és halotti anyakönyvei szerint a szülei Baranyi István és Péter Erzsébet voltak. Szerencsére megvan a szüleinek a házassági anyakönyvi bejegyzése is, miszerint Apagyon, 1821.01.02-án ifjú Nemes Baranyi István feleségül vette Péter István lányát, Erzsébetet. Ignácson kívül egy fiuk, Barnabás született 1828.07.12-én Apagyon (róla majd olvashatunk), és egy lányuk, Rebeka, aki 1835. 04.17-én született, szintén Apagyon.

Baranyi István neve előtt az ifjú szó annyit segít, hogy ebből feltételezhető, hogy az apja is Baranyi István lehetett.

Az ifjú Baranyi István születéséről nincs információm, de mivel 1858.06.26-án, 62 évesen halt meg Apagyon, visszaszámolva, valamikor 1796 körül születhetett. Kérdés hol?

Ez volt az a pont, ahol megfenekleni látszott a kutatásom. Nagyon sokat keresgéltem az interneten fellelhető Baranyiak között, és hosszú ideig reménykedtem, hogy talán mi is a váradi és micskei Baranyiak rokonai vagyunk. Felvettem velük a kapcsolatot, de hamar kiderült, hogy bármilyen ágas-bogas is a családjuk, már minden ágát kinyomozták, számunkra egyszerűen nincs hely rajta.

Próbáltam a neves kutatók listáit is böngészni, mint amilyen Nagy Iván munkája, vagy Kempelen Béla könyve a magyar nemesi családokról. Itt találtam is Szabolcs megyében élt Baranyiaikat, akik közül György, Ferenc, István és Dániel 1755-ben igazolta nemességét. Róluk úgy emlékezett meg a könyv, hogy Baranyi családbeliek.

426/1902

KIVONAT

a 2. apagyri református egyház szülöttek és megkeresztelték anyakönyvéből, az 19850 évről.

Efézus IV. r. 5. v. „Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség.”

Sorszám	Éve, hónapja és napja		A megkeresztelt				A szülők		A keresztszülfő neve, vallása, polgári állása, és lakóhelye	Keresztelő lelkipásztor neve	Naraiján elhajtás helye és ideje	Jegyzet
	a születésnek	a keresztesítésnek	neve	nemje		származása	neve, születéshelye, vallása és polgári állása	lakóhelye, utca, házszám				
				fi	nő	házastól származásból						
	1850	júni 20.	Albert	1	1	-	Baranyai Benedek nemes ref	Apagy	Nemes Szele István	Nemes István		
							Borbély István nemes ref		Nemes János Kisbárány			

Kiírta s hivatali pecséttel megerősítve kiadta: Apagyra 19850 év aug hónap 29 napján.

P. H.

Kisbárány
református lelkipásztor.

Magyarországi Református Egyetemes Kézirat Hivatalos Kiadványa. —
Köni számlálás nyomtatvány. — Utónyomtatás illus. — 7. rakat. szám.

Kiadástulajdonos: Debrecen sz. Kir. város és a Tiszai református egyházkerület könyvtaromnöve-vállalata.

Ők is jó ideig a remény sugarai voltak, ám kiderült, hogy Püspökladányban kapták a nemességüket, és egy egészen más családról van szó.

Beszéltem, jobban mondva, tanácsot kértem Budapesten a főlevéltárostól, elmentem a budai várba, az Országos Levéltár könyvtárába is, régi, Szabolcs megye múltjával foglalkozó könyvekben kutatni. Kapaszkodtam mindenbe, de tapodtat sem jutottam előbbre.

Utolsó szalmaszálként újra írtam Apagyra a segítőkész református lelkésznek, hogy ismer-e valakit, aki már foglalkozott a falu múltjával, esetleg helytörténész, vagy valami hasonló megszállott, aki segítségemre lehetne.

És igen, küldött egy telefonszámot, mondván, hogy az én elérhetőségemet pedig megadta egy bizonyos Balázs József úrnak, aki napjainkban Nyíregyházán él, de korábban könyvet írt Apagyról.

Így ismertem meg Balázs József tanár urat, akiről az első percekben kiderült, hogy a nagyapja Baranyai Imre volt, aki az én nagyapám testvére, tehát másod unokatestvérek vagyunk. Az első beszélgetésnél elmondta, hogy Apagyra Besenyődről költöztek a Baranyaiak, ami akkor teljesen új információ volt számomra. Megígérte, hogy ha meglátogatom, végigjárjuk Apagy és Besenyőd minden, számunkra érdekes pontját.

Közel egy év telt el, mire eleget tettünk meghívásának, és életemben először ellátogathattam az ősi földre, Apagyra, Besenyődre és a környékre.

Sokat vártam az új helyzettől, már előre kétszer is átnéztem Besenyőd anyakönyveit, és látnom kellett, hogy a sors továbbra is szigorú velem, mert hiába kerestem idősebb Baranyi István, és fiának a születési anyakönyvét, tapodtat sem léptem előre. Rengeteg Baranyi született Besenyődön, akiket csak egy táblázat segítségével lehetett csoportosítani, de akiket igazán kerestem, nem voltak közöttük. Sajnos az ifjú István születése, vagy apjának halotti anyakönyve nem került elő.

Apagy környékén számtalan faluban éltek ezekben az években Baranyi nevű személyek, és jól ismert tény, hogy a nemes családoknál gyakran előfordult, hogy ha a közelben, egy másik faluban vettek birtokot, akkor oda költöztek, majd egyszer csak más érdekek kerültek előtérbe és visszaköltöztek. Tehát sosem volt garancia arra, hogy ellentétben a tenyéryi földet művelő

parasztemberekkel, életük végéig egy helyen éljenek. Hasonló oka lehet, hogy, bár ekkor máranyakönyveztek, mégsem találtam rá a fenti, számunkra fontos dokumentumokra.

Ilyen előzmények után utaztunk el Nyíregyházára, őseink nyomába lépni. Bejártuk Besenyődöt, Apagyot, még a nyíregyházi temetőt is. Nagy csalódás volt számomra, hogy Apagyon már felszámolták azt a régi temetőt, ahová nagyapán szüleit temették, így dédszüleim végleg eltűntek a látókörömből.

Kozma Mihály lelkész úr éppen Erdélyben járt egy csoporttal, így vele személyesen nem találkoztam, de a kedvemért az összesanyakönyvet kitétte a templomban egy asztalkára, hogy lapozzam, keresgéljek benne. Így magam is láthattam, hogy az 1760-1770-es évek születésianyakönyvei félig hiányzanak. A lapok felét letépte valamelyik hős felszabadító, és mivel másolata nem volt, örökre elvesztek a régi adatok.

Vendéglátóm kített magáért, felkerestünk néhány közös rokont, akik nemcsak érdeklődve fogadtak, de nagy múltidézés vette kezdetét. Szent igaz, hogy néha követni sem tudtam a beszélgetések során elhangzó, számomra akkor még ismeretlen neveket, de megütötte a fületem Baranyai Sámuel neve, aki nagyapám testvére volt, és akinek egyik fiát, ha jól értettem, úgy említették, mint aki tanult ember lett. Elhatároztam, hogy amint haza megyünk, a rengeteg elhangzott név közül erre a bizonyos Baranyai Endrére koncentrálok, mert az már régen tudatosult bennem, hogy minél tanultabbak a leszármazottak, annál nagyobb az esélye, hogy „tudnak valamit” a család múltjáról.

Hazatérve, elkezdtem az interneten Baranyai Endre után kutatni. Róla ugyan semmi nem került elő, de találtam két életrajzot, Endre két gyerekének az adataival, akik, vendéglátómhoz hasonlóan, ugyancsak másod unokatestvéreim.

Fogékonyak voltak a témára, és nagyon segítőkészen reagáltak a kérdéseimre.

Végre bejött, amire régóta vágytam. Kiderült, a családi legendárból ők úgy tudják, hogy a Baranyiak a Dunántúlról, a manapság Pápához tartozó egykori kis faluból, Kéttornyúlakról kerültek Szabolcs megyébe. Ebből adódóan Szabolcsban Kéttornyúlaki Baranyiként emlegették őket. A kutatás új lendületet kapott, a jó ideje egy helyben topogás után óriási fordulat következett.

Rohantam a levéltárba, és mint mindig, most is a mikrofilmek átnézésével kezdtem a kutatást. Bonyolította a dolgot, hogy a XVIII. században, Mária Terézia utasítására, hivatalosan „nehezítették” a református egyház létezését, aminek következtében helyenként még azanyakönyvezés sem volt folyamatos. Ráadásul nekem még fogalmam sem volt arról, hogy a dunántúli őseim eredendően nem is reformátusok, hanem evangélikusok voltak, és ebből adódóan eleve nem is jó felekezetanyakönyveit nézegettem, így, ma már érthető, semmi kézzelfoghatót nem találtam. Voltak persze időben elszórtan, ekkor-akkor Baranyai nevek, de nem rajzolódt ki semmi határozott vonal.

Eljött az idő, amikor teljesen elakadtam, segítségre volt szükségem, és írtam Pápara a Veszprém Megyei Levéltár ottani fiókjának, érdeklődve a Kéttornyúlakon élt Baranyiak után. Válaszukban arra biztattak, hogy írjak Veszprémbe, szerintük ott majd találok a témához kapcsolódó anyagot.

Először az e-mailek jöttek-mentek, aztán én magam is buszra szálltam, és felkerestem Veszprémbe a Levéltárat. (Nem dicsekvés, de jártam Sopronban, Győrben és Székesfehérváron is.)

Jókora anyagot tettek elémm, és az iratok zavarba is hoztak, amikor minden oldalon Baranyiaiakról szólt az írás. Én ugyanis Baranyiakat kerestem, de minél tovább nézegettem, annál biztosabb lettem abban, hogy jó helyen járok, és az a helyzet, hogy őseim Baranyai nevét Szabolcsban, ki tudja miért, Baranyiként kezelték, majd egyszer csak, 1900 körül, visszatért a család az ősök által használt, eredeti Baranyai névhez.

Az iratok egyik része latinul íródott, de bőven akadt magyar nyelvű jegyzőkönyv is. Minden papír arról szólt, hogy a család valamelyik tagja tanukkal igazolta a nemesi származását, egy

arra kijelölt bizottság előtt. Ezek a tanúvallomások, a maguk egyszerűsége ellenére tele vannak hasznos információkkal.

Hála a technikai lehetőségeknek, fotómásolatot készíthettem a számomra érdekes anyagokról, és csak otthon kezdtem el böngészni, értelmezni a leírtakat.

Röviden elmondom a tartalmukat, hogy követni tudjuk az eseményeket.

Számunkra az 1763. június 21-én, Veszprémben íródott jegyzőkönyv² a legfontosabb. A bizottság előtt a három tanúnak arra kellett válaszolni, hogy ismerték-e a Kéttornyúlakon élt Baranyai Imrét, annak Márton, Ferenc és István fiát, valamint a három fiú felsorolt gyerekeit? És azután egy lényeges kérdés, tudják-e, hogy jelenleg hol élnek a fent nevezettek?

Az egyik tanú, az 54 éves Szalay György, aki ekkor iskolaigazgató volt Győrben, azt vallotta, hogy nem csak ismerte a családot, de Baranyai Imre Ferenc fiának szintén Ferenc (legidősebb) fiával együtt mentek Sárospatakra, a Kollégiumba, tanulni. Onnan nem tértek haza, hanem Szabolcs Megyébe, Lövé településre mentek, ahol Baranyai Ferenc Lövey Ádám úr szolgálatába állt, majd Besenyődre házasodott, ahol a jegyzőkönyv felvételének idején, tehát 1763-ban is élt.

Ez a Szalay György, vallomása szerint, 11-12 éves koráig Kéttornyúlakon nevelkedett, személyesen ismerte Baranyai Imrét és annak a leszármazottait is. A tanú 54 éves korából következik, hogy kb. 1709-ben született, és amennyiben együtt mentek Ferenc ősünkkel Sárospatakra, akkor Baranyai Ferenc is 1710 körül születhetett. Az is kiszámolható, hogy a Szabolcsba telepedett Ferenc nagypapja, Baranyai Imre nem halhatott meg 1720 előtt, ha a tanú jól ismerte.

A fentieket a másik két tanú is megerősítette.

Időben visszafelé haladva a következő nemességvizsgálati jegyzőkönyvet³ 1757.02.08-án írták, mégpedig Pápán. Ebben Baranyai Imre ősünk István fiának nemességéről, annak igazolásáról esik szó.

A Pápán élő tanú, aki egykor Kéttornyúlakon élt, jól ismerte Baranyai Istvánt, és annak apját, Imrét is. Úgy tudja, hogy Baranyai Imre még gyerekkorában került Pápára, tanulni, majd évek múlva onnan települt a város melletti Kéttornyúlakra, ahol legelőket és földeket vett, és ahol a helybéliek hamar be is fogadták maguk közé.

A legrégebbi jegyzőkönyv⁴ dátuma 1753.05.04., Pápa.

Érdekes módon ez a vizsgálat is Baranyai Istvánnal foglalkozott, és a tanúkat arról kérdezték, hogy ismerték-e Baranyai Istvánt, és annak öccseit, Gergelyt és Györgyöt, és hogy a három fiúnak valóban Baranyai Imre volt-e az apja? Innen tudjuk, hogy Baranyai Imre ősünknek legalább öt fia volt, mégpedig Márton, Ferenc, István, Gergely és György.

Számomra igen fontos volt az a tanúknak feltett kérdés, hogy Baranyai Imre testvére volt-e a Jákfalván lakó öregebb Baranyai Istvánnak?

Jöttek a részletek a múltból, megtudtam, hogy Baranyai Imre ősünk marhákkal kereskedett, míg egy másik tanú azt állította, hogy gyakran mentek együtt a Vármegye gyűléseire.

Az iratok között van egy latinul írt jegyzőkönyv, amelynek egyik példányát a Soproni Levéltárban őrzik⁵.)

² MNL VeML Acta et fragmenta nobilitaria Elenchus Fasc. B. II. Nr. 14-26. internetes elérés: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSB5-FBV2?i=450&cat=76623>, 451. oldalon.

³ MNL VeML Acta et fragmenta nobilitaria Elenchus Fasc. B. II. Nr. 14-26, internetes elérés: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSB5-FBV2?i=450&cat=76623>, 461. oldalon

⁴ MNL VeML Acta et fragmenta nobilitaria Elenchus Fasc. B. II. Nr. 14-26. internetes elérés: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSB5-FBV2?i=450&cat=76623>, 457. oldalon

⁵ MNL GYMSVSL Acta nobilitaria / Baranyay, internetes elérés: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSBP-7QTR-K?i=244&cat=66848>, 245 – 246. oldal.

A Baranyai család Szabolcs megyei ága			
	N. Baranyai Mihály Sopronnyék nemesség: 1657.július 5.	Nagy Ilona	
Imre testvére:			
István	N.Baranyai Imre élt Kéttornyúlak mh.:kb.1720		
Ferenc testvérei:			
Márton, István, Gergely, György élték: Kéttornyúlak	N. Baranyai Ferenc Kéttornyúlak		
Ferenc testvérei:			
Gergely József élték: Kéttornyúlak	N. Baranyai Ferenc szül. kb. 1710 Kéttornyúlak mh.: Besenyőd	Baranyai Ferencné sz.: kb.1719 mh: 1789 Besenyőd	
István testvérei:			
Sámuel Ferenc László	N.Baranyai István szül.: kb. 1760 Besenyőd		
			Erzsébet szülei:
	N. ifjú Baranyai István sz.: 1796 mh: 1858.06.26. Apagy	N.Péter Erzsébet sz.:1800.05.14. Apagy	N.Péter István 1769 Ófehértó 1844. Apagy Sebők Anna
Ignác testvérei:			Eszter szülei:
Barnabás Rebeka	N.Baranyai Ignác 1821.09.12. Apagy 1903.03.17. Apagy	N.Balog Eszter 1822.09.10. Apagy 1887.01.26. Apagy	N.Balog Sándor 1792 -1848.06.18. Apagy N.Szabó Teréz 1791.08.01.-1842.03.23. Apagy
Albert testvérei:			
Ignác, Rebeka, Eszter, Karolina, Rozália, Sándor	N.Baranyai Albert 1850.05.23. Apagy 1930.01.12. Apagy	N.Pethő Eszter 1856.01.07. Nyírbogát	

Ebből komoly latin tudás nélkül is kiderül, hogy a nemesi címet 1657-ben kapta Baranyai Mihály. Sikerült lefordítani a szöveget, aminek az összefoglalt, nem szó szerinti lényege a következő:

Nemeskéren, Sopron vármegye gyűlése előtt megjelent Baranyai István, aki Ádámnak fia, Istvánnak unokája, Mihálynak dédunokája, és aki Vas vármegyében, Jákfalván lakos. Bemutatta azt az eredeti címeres levelet, amelyet Lipót király Baranyai Mihálynak az ő hűségéért, valamint feleségének Nagy Ilonának és Virágh Istvánnak, az ő rokonának, és leszármazottaiknak adott ki 1657. július 5-én. Ezt a nemeslevelet 1658. március 11-én Nemeskéren Sopron vármegye gyűlése, ellentmondás nélkül, ki is hirdette, mely által Baranyai Mihályt a vármegye nemesi karába beiktatta. Majd ezt az oklevelet ismét bemutatta a vármegyének 1668. október 1-én Nyék mezővárosban, amikor Baranyai Mihályt és fiát, Istvánt ismételten megerősítették nemességükben. Azt is írták, hogy azt a tényt, hogy István Mihály fia volt, igazolta még bizonyos osztálylevél (örökség levél), amelyet Lakompak várában, 1694.

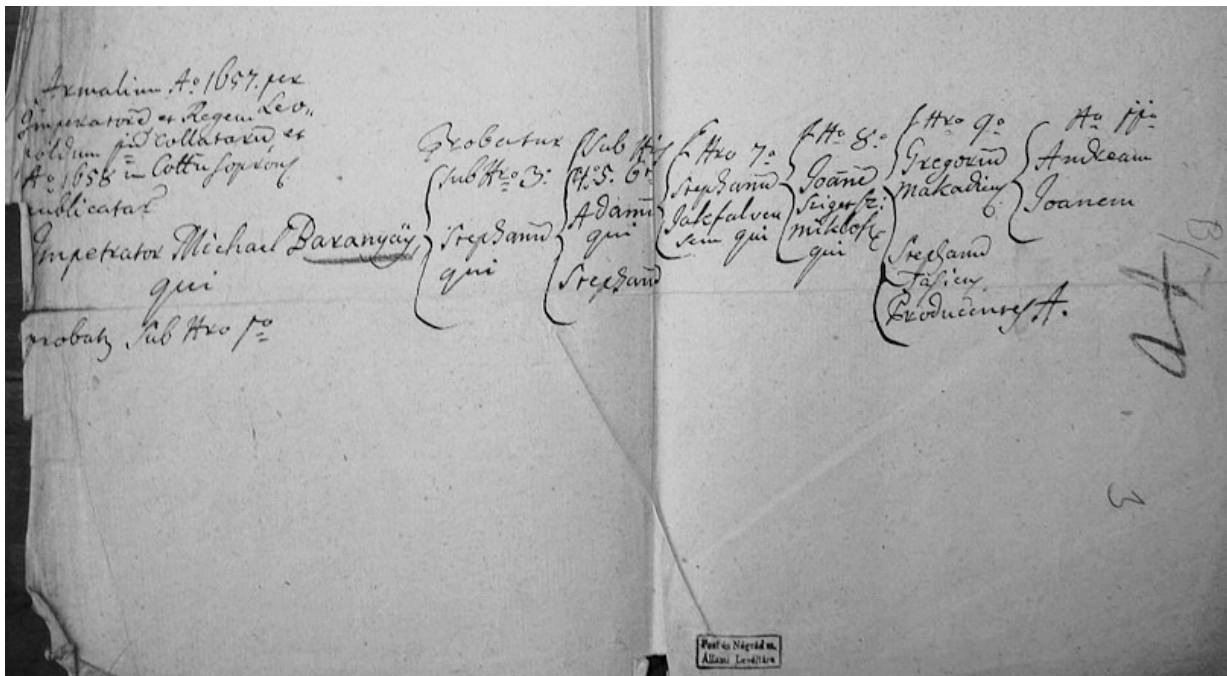
szeptember 9-én állított ki a provizorátus. Ezt erősítette meg tisztelendő Franhofer János bizonyítványa Nyék mezőváros keresztelési anyakönyvéből.

A vármegye a bizonyítékokat megvizsgálta, mely során bebizonyosodott, hogy Baranyai István Nyékről házasságkötés következtében költözött Jákfalvára. A nemeslevelet ismételtén bemutatta, az ő nemessége igaz és valódi. Erről a bizonyáglevelet 1744. június 08-án a vármegyeegyülés kiadta.

Aláírta több vármegyei előljáró, kiadta Büki Nagy István főjegyző.

Minden esetre, amikor megtudtam, hogy 1657-ben kapta Mihály ősünk a nemességet, mindjárt elkezdtem keresgélni a „kutyabőr” után. Hamar rábukkantam a Pest Megyei Levéltárban egy korábban vitatott, 1753-ban készült másolatára⁶, amit meg is nézhettem, és le is fotózhattam.

Mellette egy papírlapon⁷ a nemeslevél egykori tulajdonosa az ő családi felmenőit is leírta, amiből jól kivehető, hogy arról a családi ágról van szó, amelyik Baranyai Imre testvérének, Istvánnak a leszármazottait mutatja, közöttük azt a fiatalabb Istvánt is, aki 1744-ben még bemutatta az eredeti nemeslevelet. Utódai Pest megyébe települtek, Szigetszentmiklóásra, majd Tass és Makád településekre.

Ők csináltatták a ma is meglévő nemeslevelet, hiszen, ha be kellett mutatni az időnkénti nemesség igazolások alkalmával, nem szaladhattak érte Jákfalvára. Hogy az 1744-ben még meglévő eredetinek mi lett a sorsa, arról semmit sem tudni. Annyi tény, hogy még 1753-ban is létezett, mert a Pest Megyei Levéltárban őrzött másolat akkor készült. Napjainkban a levéltárainkban nincs nyoma.

Megjegyzem, hogy egy egyszerű, szöveges, csupán tartalmilag azonos példányt a Soproni, egy másikat az Országos levéltárban is őriznek. Általában a szegényebb családi ágak megoldása volt, hogy pusztán a szöveget másoltatták le – és ismertették el hivatalosan.

Itt kell megjegyezni, hogy a Szabolcsban élt Baranyiak is rendelkezhetek egy másolattal, mert nagyapám testvérének, Baranyi Sámuelnek a fia is említi, és az én nagyapám is azt állította, hogy ő maga is látta Apagyon a kutyabőrt.

⁶ IV. 75. a. - PPS. vármegye nemességi iratainak levéltári gyűjteménye - Nemesi iratok. (B-70 jelzet)

⁷ IV. 75. a. - PPS. vármegye nemességi iratainak levéltári gyűjteménye - Nemesi iratok. (B-70 jelzet)

Természetesen kíváncsi az ember, érdekes lenne megtudni, vajon ki volt, mivel foglalkozott a nemességet szerző Baranyay Mihály, mettől meddig élt, stb. A nemeslevél címerén szőlőfürtöt tart kezében a vitéz, ami a hozzá nem értőben arra utalhat, amire a Sopron környéki hegyek is, hogy vagy bortermelő, vagy borkereskedő lehetett. A címer szakértők szerint azonban ez a gyakran használt szimbólum nem a kapálásra, szüretre, borászatra utal, hanem az anyagi gyarapodás, a gazdagság, a jómód kifejező jele.

Érdekes kérdés, hogy vajon a nemesleveleken látható címer hogyan „születik”, kinek a fantáziája teremti meg? Megkerestem a Magyar Tudományos Akadémián Pállfy Géza kutató urat, aki a következőkkel egészítette ki ismereteimet:

„A diplomát mindig a bécsi Magyar Udvari Kancellária, azaz egy magyar kormány szerv állította ki, a címerkép kivitelezése pedig elsősorban a megadományozott anyagi lehetőségeitől és elvárásaitól függött. Azaz a címerkép többnyire, de persze nem kizárólag, hiszen anyagiak stb. függvénye, a megrendelő érdekeit, vágyait szolgálta, akaratát-szándékait tükrözte.

A hajdani Nyék, később Sopronnyék település ma Ausztriához tartozik, mai neve Neckenmarkt, és a latin szövegben emlegetett Nyék mezőváros anyakönyve jelenleg Kismarton (Eisenstadt) levéltárában található, ami nem könnyíti meg a kutatást.

Azt viszont tudjuk, Baranyay Mihály felesége, Nagy Ilona, gyógyító asszony volt.

A családban többen is foglalkozhattak hasonló dolgokkal, például a Jákfalván élő Baranyaiak között is volt (B. Ádám), ha nem is gyógyító, de borbély mester. A Dunántúlon élt oldalági családok közül többeknek is Borbély Baranyai volt a neve. A Soproni Levéltárban ma is Borbély előnévvel tartják számon őseim Baranyai családját.

És most térjünk vissza Baranyay Mihály dédunokájához, Baranyai Ferenchez, aki 1710 körül születhetett Kéttornyúlakon, és Szabolcsba költözött.

Egy anyakönyvi „találat” jóvoltából, miszerint 1789-ben, Besenyőd községben, hetvenévesen elhunyt Baranyi Ferencné, aki a számok szerint 1719-ben születhetett, nagyot léptünk előre. Ez a hölgy volt a mi ősünk felesége.

Az anyakönyvek szerint több fia is született a betelepülő Ferencnek, de az érthetőség kedvéért, itt most csak Istvánt említem. Ennek az Istvánnak a fia volt az 1796-ban született ifjú Baranyai István, és az ő fia lett Baranyai Ignác ükapám. A betelepülő Baranyai Ferenc és az én anyakönyvekkel igazolt legrégebbi Apagyon élt ősöm, ifj. Baranyai István adatai biztosak, a köztük lévő személy adata ismeretlen, de ennek hiánya a leszármazottakra nézve semmi valótlan nem jelent.

A családfakutatás során időnként olyan érdekes dolgokra is rábukkan az ember, ami ugyan távoli, látszólag érdektelen oldalági rokonokról szól, ám mégis érdemes szólni róluk. Korábban többször is talákoztam egy bizonyos Baranyai Ferenc nevével a Királyi Könyvekben⁸, de az 1826-os dátum alapján úgy gondoltam, nem lehetnek rokonaink.

Nos, ebben a régi kötetben az olvasható, hogy: Baranyai Ferenc, István, Péter, József (Sopron m.) n. i. Bécs 1826. máj. 12. LXV. 165.

Ezek után került a kezembe Soós Imre: *Ósi sopronmegyei nemzetségek: képek a sopronmegyei községek és családok történetéből című munkája*, (Székely és tsa., 1940 // 1941.) III. rész. Azt írja, hogy:

„BARANYAY. Ferenc alsó-büki evangélikus lelkész és testvérei: István, Péter és József dukai lakosok, kiknek apja János, nagyapjuk a Dukára visszaköltöző Ferenc, szépapja István, dédapja a Kéttornyú-Lakon élő Imre, ükapja pedig az I. Lipóttól nemesi címeres levelet nyert Mihály volt, 1825. november 30-án Sopron megye törvényszékén lefolytatott nemességigazoló pörükben kedvező ítéletet s erről bizonyítványt nyertek. A felperes alsó-büki Ferenc fiai: Ferenc, László és Mihály, valamint a dukai Istvánnak fiai: István, Ferenc, János, László és Mihály. Ez utóbbi gyermekek neve is belefoglaltatott a nemesi bizonyságlevélbe. (Kgy. 2469/1826. sz.)”

Amint a fentiekből kiderül, ők is a Kéttornyúlakon élt Baranyai Imre leszármazottjai. Írtam Bükre az evangélikus lelkésznek, és Simon Réka lelkészről nagyon gazdag információs anyagot kaptam egykori elődjéről, Baranyay Ferencről. amit néhai Szabó József tanító írt Sztello Mátyás volt büki lelkész kérésére a gyülekezet történetébe. Csak a legfontosabbakat emelem ki:

Baranyay Ferencet 1812. július 05-én iktatták be a gyülekezet vezetőjének. Meghívása előtt Sopronban, mint hitoktató tanár működött, büki lelkészkedése idején pedig sokáig, mint esperességi egyházi jegyző szerzett érdemeket. Három tanult fia volt, közülük a legfiatalabbról, Baranyai Mihályról azt olvastam Bona Gábor: *Az 1848–49-es honvédsereg Sopron vármegyéből származó tisztjei / Századosok* című könyvében, hogy:

„Baranyay (1848/49-ben Baranyai) Mihály nemes. B. Ferenc evangélikus lelkész és Horváth Eszter fiaként 1829. augusztus 28-án Alsó-Bükön látta meg a napvilágot. Gimnáziumi tanulmányait követően, 1846-ban hadfi lett az 5. tüzérezredben, és az ezred budai katonaiskolájára került. Ennek elvégzésekor, 1848. június 16-án a 12. huszárezredhez osztották be. Baranyay azonban már nem vonult be a

Csehországban állomásozó ezredhez, hanem az első honvédszászlóalj szervezéséről értesülve a hazának ajánlotta szolgálataát. Így július 7-én a Győrben szerveződő 5. honvédszászlóalj hadnagyává nevezték ki. A zászlóalj megalakulását követően a bácskai hadszíntérre került, s a szabadságharc végéig a bácskai (aldunai) hadtest, majd a péterváradai várórség, végül 1849 tavaszától ismét a bácskai (IV.) hadtest kötelékében számos csatát vívott a szerb felkelőkkel,

⁸ A Királyi Könyvek (Libri Regii) elnevezés alatt azokat a könyveket ismerjük, a melyekbe a magyar király nevében, az udvari kancelláriáján kiadott fontos okiratokat följegyezték.

illetve a délvidéki szerb-osztrák hadtesttel. Ennek során Baranyait okt. 3 (1) - án főhadnaggyá, 1849. január 16-ával pedig századossá léptették elő. A fegyvert zászlóalja maradványával augusztus 20-án Borosjenőnél tette le az orosz csapatok előtt.

Későbbi életéről csak annyi ismeretes, hogy 1890-ben a Sopron megyei Honvédegylet tagja volt, s ekkor szülőhelyén élt. A büki temetőben található sírjának felirata szerint ugyanitt hunyt el 1910. március 27-én.”

Élete végéig földbirtokosként élt, a legenda szerint minden ünnepségen büszkén viselte a zsinóros kabátot. Síremlékét máig koszorúzzák a mai Bükfürdő temetőjében.

Eddig szól a kis kitérő nemes rokonainkról, akik azt hiszem, méltóak arra, hogy emléküket mi is felidézzük, megőrizzük. Elmondhatom, hogy magam is ellátogattam a mai Bükfürdőre, és a temetőben megcsodáltam Baranyay Mihálynak az idővel dacoló pompás síremlékét.

És most térjünk vissza Apagyra, a nem is olyan régi időkbe, pillantsunk be dédszüleim életébe. Szép sorban születtek a gyerekeik, elsőnek Imre, 1877-ben, akinek a felesége Csoma Jusztina lett. Baranyai Imre, József és Albert testvéréhez hasonlóan, Amerikában próbált szerencsét. Ez nyilván a család romló anyagi helyzetével is kapcsolatban lehetett, nem hiszem, hogy a pusztá kalandvágy volt az indulás oka. Az jól követhető, hogy legelsőnek, érdekes módon, hármójuk közül a legfiatalabb, a 18 éves Albert indult el, és Imre például csak két évvel később, 1909.01.29-én érkezett ki Fiuméből, egy Pannonia nevű hajóval.

Több mint tíz évig éltek kint a fiúk, nem váltották meg a világot, Imre és Jóska 1920 után hazatelepült, és a későbbiekben Apagyon éltek. Baranyai Imre unokája, ahogy azt már említettem is, vendéglátóm, Balázs József, akivel azóta is erőteljesen ápoljuk a Baranyai hagyományokat.

És ha már Amerika, térjünk el az időrendtől, és lássuk a harmadiknak, 1886-ban született Józsefet. Ő a feleségével és Illés fiával szintén jó tíz évet élt Amerikában.

Rátaláltam egy érdekes dokumentumra az interneten, amiből az derült ki, hogy Kardos Zsuzsannát Chicagóban vette feleségül 1910.05.2-án. Nem sokkal később az ifjú asszony hazajött a gyermeküket megszülni, majd 1912.03.01-én érkezett ki újra, az egy éves Illéssel, mégpedig New Yorkba, Fiume kikötőjéből indulva.

Fia egy kint készült fotó szerint már egészen nagyfiú lett, mire végleg hazajöttek.

Jóskának egy fia volt, a már említett Illés, akinek Tibor fiát sikerült az internet segítségével megismernem, de sajnálatomra 2012-ben elhunyt, így személyesen már nem találkozhattunk.

Baranyai József 1952-ben halt meg Apagyon. Neki és Imre testvérének a sírja is az apagyi temetőben van.

Testvérük, az ifjabb Baranyai Albert 1889-ben született, és már 1907-ben, 18 évesen elindult az újvilágba szerencsét próbálni. Chicagóban a vasútnál helyezkedett el, és nyugdíjas koráig ott dolgozott, ott is éltek. A családban legendák keringtek róla a hatvanas években, amikor Magyarországon igen szerényen élt mindenki, hogy milyen sokra vitte, milyen jól megy dolguk. Nyilván a két hazatért testvér történetei is sokat színezték a valóságon. Az én nagyapám is emlegette időnként, de sokáig kellett nyaggatnom, mire bevallotta, hogy akkor már vagy tizenöt éve miért nem ír a testvérének. 1950 körül, amikor olyan mértékű adóval nyomorították, amit végül nem tudott fizetni, és érezte, hogy nagy baj lehet belőle, megpróbált Albert testvérétől anyagi segítséget kérni. Nem kapott egy fillért sem, így közel a hatvanhoz, két év munkatáborban lett része. Ezt róttá fel, ezért nem írt nekik soha többé levelet.

Idővel Kunmadarason el is csendesedett ez a dolog, nem igen esett szó róluk. A családfakutatás azonban néha csodákra képes. Egy fórumon azt írta valaki, hogy nagyapjának a testvére, bizonyos Pethő Lina Amerikába ment, és ott élte le életét. Én akkor már tudtam, hogy Lina Pethő Besenyőd községből 1913-ban áthajózott Amerikába, a szerelme, Baranyai Albert után, és Chicagóban rögtön, 1913.04.03-án össze is házasodtak, amiről az interneten még a házassági levelet is megtaláltam. Két gyerekük született, Louis és Margaret. (Lina egyébként nem közeli rokona dédnagyanyámnak, Pethő Eszternek.)

Felvettem a kapcsolatot Lina itthoni rokonával, Pethő Ilonával, aki a családi archívumból fényképeket, leveleket küldött, és szinte elém varázsolta Alberték kinti életét. A leveleket Pethő Lina a Besenyődi rokonainak írta, tele hibával, de ilyen esetben a helyesírás semmit sem számít. Leveleiből tudom, hogy Lina lányának is két gyereke született, Mária és Róbert. Róluk is van fénykép, sőt egy olyan is, ahol megcsodálhatjuk Alberték autóját.

Az egyik levelet 1948-ban írta Lina. Ebben újságolja, hogy új házat vettek, aminek a levélben a címe is meg van, így ma is megkereshető Chicago térképén. Sajnos, a fia már nem tud magyarul írni, az unokák meg pláne – tudatta sajnálkozva.

62 3930

Marriage License

State of Illinois
COOK COUNTY, ILL.

THE PEOPLE OF THE STATE OF ILLINOIS

To any Person Legally Authorized to Solemnize Marriage.

GREETINGS

Marriage may be Celebrated between Mr. Albert Barany
of Chicago, in the County of Cook, and the State of Illinois, of the age of 54 years, and
Miss Lina Peto of Chicago, in the County of Cook and
State of Illinois, of the age of 19 years.

Witness, ROBERT M. SWEITZER, County Clerk of the County of Cook, and the Seal thereof,
at my office in Chicago, this 3 day of April A. D. 1953

Robert M. Sweitzer
County Clerk.

STATE OF ILLINOIS,) ss. I, Alvin Thompson, Justice of the Peace
COUNTY OF COOK) (Name of person officiating) (Official title)

hereby certify that Mr. Albert Barany and Miss Lina Peto
were united in Marriage by me at Chicago in the County of Cook and State of Illinois,
on the 3rd day of April 1953

Alvin Thompson Justice of the Peace
Address Oak Park, Ill.
(Signature and official title)

N. B.—This License, with certificate of marriage properly made, must (within 30 days) be returned to the COUNTY CLERK, by the person who performed the marriage ceremony.

A másik, általam ismert levelet 1959-ben írta, amikor Baranyai Albert már hetven éves volt, és három éve nyugdíjas. Lina csak annyit mesél magáról, hogy ő tulajdonképpen soha nem dolgozott, mert Albert nem engedte. A levél igazi lényege az, hogy ekkor még mind a ketten jó egészségben éltek.

További életükről nem tudok semmit, próbáltam keresgélni az amerikai „Dead index”, magyarul az elhunytak listáján, és mind a ketten 1964-ben hunytak el, pár hónap különbséggel, Chicagóban.

Fiukat (az angol nyelv kedvéért az egész család Barany néven szerepel minden hivatalos iratban) Louis Baranynak keresztelték. Nőtlen maradt, 1972-ben halt meg, 58 évesen. Van róla egy katona egyenruhás fotó, de a képen Louis helyett Zoltán Lászlóként írták a nevét. Sokáig nem hittem a rokonoknak, de aztán az amerikai katonai archívumban rátaláltam, ott azt írják, hogy a II. világháború idején katona volt, de nem hagyta el az USA területét. Itt Sultan (Zoltán)

L. Baranyként említik, de halálának dátuma és minden adata szerint Baranyai Albert fia van a fényképen.

Lányuknak, Margaretnek egy litván származású férje lett, Leo Petrowsky. Két gyerekük született, Mária és Robert (1940 és 1941). Margaret 2008-ban, 92 évesen halt meg, a sajtóban megjelent egy rövid nekrológ is, felsorolva Baranyai Albertékat és a leszármazottakat is.

Alberték lány unokája, Mária (Marie Claire Petrowsky, férjezett nevén Marie C. Bresinger) még remekül van, sajnos megkeresésemre nem reagált, nem izgatta a „magyar kapcsolat” lehetősége.

Hála Balázs József rokonomnak, a kincsei közül előkerült egy Amerikában 1920-21 körül készült esküvői fénykép, és mindenki rajta van a családból, Balról az álló sorban Baranyai Imre, mellette Baranyai Albert és Pető Lina. A kép jobb oldalán áll Kardos Zsuzsanna és Baranyai József. Előttük, tehát a kép jobb szélén a gyerek Baranyai Illés. Hogy kinek az esküvője lehetett, arról fogalmunk sincs, mint arról a fiatalemberről sem, aki elöl ül a képen, és pont olyan az arca, mint a többi Baranyaié.

Sokat keresgéltem, és a következő feltevés csak az én variációm, minden garancia nélkül.

Már korábban az Amerikába bevándorlók között találtam egy Besenyődön született, és a mi Baranyai Imrénknél fiatalabb Baranyai Imrét is, aki 17 évesen érkezett Amerikába, 1909-ben. Elkezdtem ennek a fiúnak a családját kutatni. Apja: Baranyai Bálint, anyja: Tisza Borbála. Az én felmenőim a Szabolcsba költözött Baranyai Ferenc István fiától, az övéké Ferenc fiától származnak, így ez a generáció már csak negyed unokatestvéri kapcsolatot jelent. Ám, Apagy és Besenyőd közelsége, a közös családnév, és a két település szerény mérete egészen biztosan megőrizte a rokoni kapcsolatot.

A lényeg, hogy a Besenyődről kiérkezett Baranyai Imrének József és Bálint testvére is kiment Amerikába. Sajnos közülük József 1916-ban elhunyt, ám a fiatal Barany Imre 1918.04.16-án megnősült, egy Besenyődről kivándorolt család lányát, Sarkadi Gizellát vette feleségül.

Úgy vélem, ezen az esküvőn készülhetett a fénykép, rajta a teljes, kint élő Baranyai família.

A vőlegény Baranyai Imre, később James Barany néven Chicagóban élt a családjával, 1967-ben halt meg.

Visszatérve dédszüleim gyermekeihez, 1882-ben született Baranyai Sámuel, nagyapám szavaival élve „Samu testvérem”. Ő volt a családban az első, aki kitanulta a szabó mesterséget, Székely és Úri szabó volt, két öccse, nagyapám, és a legfiatalabb fiú, Ferenc is nála inaskodott. Samu katona volt az első világháborúban, majd orosz fogsága idején kommunista, vagy legalábbis baloldali gondolkozású ember lett, ebből adódóan a Tanácsköztársaság idején szerepet vállalt, amiért a későbbi években nem volt mindig nyugodt éjszakája.

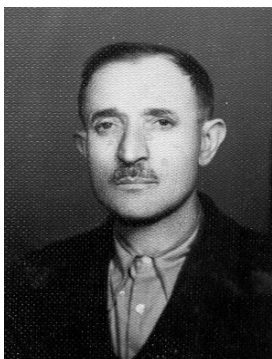
Értelmes ember lévén, többre vágyhatott, és egy nagyobb vállalkozásba fogott, amihez jókora kölcsönt vett fel, az apja, azaz dédapám kezességével. Amire senki nem számított, kitört a gazdasági világválság a húszas évek végén, minden a feje tetejére állt, és Samu nem tudta a banknak visszafizetni a felvett hitelt. Belebukott a vállalkozásba, ráadásul az apja jelzáloggal terhelt háza és földje is elveszett. Mind ezt a család többi tagja nehezen tolerálta, ezért a nyugalom érdekében elköltözött Nyíregyházára, ott is lett eltemetve, 1954-ben.

Baranyai Sámuelnek nyolc gyereke volt, közöttük az a Baranyai Endre, akire még visszatérek. Albert dédapánk hat fia közül a legfiatalabb Ferenc, aki 1898-ban született Apagyon. Amint azt már említettem, ő is Samunál volt szabóinas, hogy azután elköltözzön Apagyról és Budapesten próbáljon szerencsét.

Feri bácsinak négy gyereke volt, Tibor, Kornélia, György és László. Közülük Tibor volt az, aki Kunmadarasra is ellátogatott 1945 után, és akit a családuink sokáig emlegetett.

Baranyai Ferenc Budapesten hunyt el, 1956.10.20.-án.

Baranyai István

Utolsónak hagytam a testvérek között az én nagyapámat, Baranyai Istvánt, aki 1892-ben született Apagyon. Fialat koráról semmit sem tudok, csak azt, hogy Samu testvérénél lett szabóinas. Feltehetően a tanuló évek után még egy ideig nála volt segéd, és csak, amikor már úgy érezte, hogy képes az önállóságra, akkor indult el otthonról, egy olyan települést keresve, ahol megélhet a szabóságból. Hogy miért pont Karcag lett a cél, senki sem tudja, de itt próbált szerencsét, és itt ismerte meg nagymamámat, Ray Etelkát is, akinek a testvére szabó, az anyja varrónő volt. Innen költöztek tovább Kunmadarasra, ahol – egyházi szertartás nélkül – 1914.07.30-án házasságot kötöttek. Látva, hogy nagyapám esküvői tanúja is a feleség egyik – szintén szabó – rokona volt, nagyon valószínű, hogy Apagról senki nem volt jelen. Tény,

ebben az időben testvérei közül hárman Amerikában voltak, Samu talán már bevonult katonának, Feri öccse meg csak 16 éves volt. Apja 64, anyja 57 éves ekkor, nekik maga az utazás lehetett idegen, ezt ma már senki nem tudja.

Mіндеzt azért is részleteztem, mert amikor Apagyon jártunk, még mindig felemlgették azt a szülőktől hallott mondatot, hogy „Pista sose jött haza”, ami könnyen lehet, hogy nem csak egyoldalú elzárkózás volt.

Magyarországon ekkor már javában folyt a polgárosodás, de még élénken élt a nemességtudat is. Azt gondolom, nagyapám teljesen leszámolt a család láthatóan elveszett nemesi múltjával, amit jól mutat a korábban szokatlan polgári esküvő is. Talán az a mulatozós közeg is távol állt tőle, amit otthon, Apagyon láthatott.

Amint az eddig leírtakból is kiderült, a rokonaim igen sokat segítettek a múlt megismerésében, de az igazi meglepetés akkor ért, amikor Baranyai Endre idősödve megírt, dédszüleim világát bemutató írása a kezembe került.

Lapozzunk bele abba a rendkívül értékes, kézzel írt családtörténetbe:

„Apai nagyapám Baranyai Albert, nagyanyám Pethő Eszter volt.

Emlékezetem szerint nagyapám 80 évesen halt meg, nagyanyám fiatalabb lehetett, évtizednyi idővel későbben halt meg. Mind a ketten az apagyti temetőben nyugszanak.

1926-27. évben apám üzletépületébe mielőtt bármit bevittek volna, nagyapám lépett be elsőként, sóval-kenyérrel. Ott imádkozott vagy valamilyen rítus szerint áldásért könyörgött. A csizójából, ami egy nagyon kopott könyvecske volt, nekem is jövendőt jósolt, illetve olvasott. A tornácon üldögélt és pipázott. A tüzet taplóra csiholta. Az utolsó évében ágyban fekvő beteg volt. Nagyanyám korholta, amiért az ágyban pipázott és többször meggyulladt a szalmazsákja. Apám úgy beszélt róla, hogy nem volt nagytörekvésű ember, és nagyanyám szorgalma tartotta az egyensúlyt.

Utolsó emlékem a halottvirrasztáshoz kötődik. Nagyanyám házikolbászott sült tojással. Lábasával besürgött-fordult a halottas szobába és enni invitálta a messziről érkezett két fiát. (A Kunmadarason élt Istvánt és a Budapesten élt Ferencet)

De mert azok nem kaptak étvágyat, nagyanyám széket húzott a koporsó fejéhez és a tálból falatozni kezdett. A furcsa szituációt áthidalni akarván a virrasztók énekelni kezdtek. A református énekeskönyvből az előénekes diktálta a szöveget „Tökéletes volt...” A szöveget félrehallván nagyanyám felugrott a székéről és kíméleteskedve ütögetett a halott homlokára „bizony tökéletlen volt ez a vénember világegyetében.”

Kamaszkorú testvérbátyámból kitört a kölyök kacagás és kiszaladt a házból. A jelenet többek számára megértő mosolyt csalt, az áhitat pedig átalakult szelíd bölcselkedő beszélgetéssé.

Apámtól vagy testvéreitől (nagybátyáimtól) sohasem hallottam beszélgetést az ő nagyapjukról és az ő nagyanyjukról.

Halványan olyan emlékem van, hogy nagyapám apját Ignácznak hívták. Beszéltek egy Barna „bátyámról” is. Sok idő múltán úgy tűnik, hogy agglegény lehetett, mert felesége szóba nem került. Baranyai Barna tehát az apámék nagyapjának a testvéröccse lehetett. Amire emlékszem, úgy hangzott, hogy tunya (Pató Pál féle) szegény ember volt, mert csak vadászni szeretett.

Nagyanyám szüleiről vagy testvéreiről sohasem hallottam beszélgetést. Az anyai nagyanyámtól hallottam, hogy Pethő Eszter nagyanyám az ő szüleinél, vele együtt nevelkedett egy ideig, mert árva gyerek volt. Ezek szerint valamilyen ágon rokonságban lehettek a nagymamák.[...]

Emlékezetem alapján, serdülő koromban hallottam, hogy a Baranyaiak elődje a Dunántúlról származott Apagyra, előnevük Kéttornyúlaki volt. Baranyai Illés unokatestvérem – emlékezetem szerint – kutatott az előnév jogossága után, mert a jegyzői pályán való boldogulásában a megfelelő származás előnyös volt azokban az időkben.

Baranyai őseim tehát kurta nemesek voltak. Több esetben hallottam, hogy a nemesi kutyabőr apám testvérbátyja örzi, de én sohasem láttam.

Baranyai nagyapám testvéröccsét és nővérét ismertem. Testvére ácsmester volt, nagyapámmal telekszomszédok voltak, kb. magyar holdnyi telkeken cseréptető házak és istálló épületek voltak. (Gyerekkoromban Apagyron a lakóházak többsége vagy nádtető vagy zsupszalma födeles volt.)

Kisfiú koromban, Húsvét másod napján, anyám küldött Baranyai Sándor bátyámékhoz, hogy csábítsam haza apámat (B. Sámuel). Ekkor hallottam, hogy a cigánybanda a disznóólban muzsikált, mert Sándor bá rájuk zárta az ajtót. Úgy csalta lépre őket, hogy azt mondta, vizsgálják meg belül is az ólat, mert ha megtudnak egyezni az árban, akkor kitapasztatja velük. A zenekar léprement és rájuk csukta az ólajtót. Muzsikáltak, rimázkodtak, átkozódtak, hogy mielőbb kiengedjék őket. Sándor bá, amint máskor is, gavalléran fizette ki a fájdalomdíjat.[...] Sándor bá minden mondókáját azzal kezdte, hogy „először megittam egy fél liter pálinkát” vagy, hogy „először betettem egy liter pálinkát a tarisznyámba.”

Nagyapám nővérét, özv. Gál Istvánnét, született Baranyai Rozáliát is ismertem. Telekszomszédok voltak szüleimmel. A telke kétszer akkora volt, mint a miénk, és kertjének

jelentős hányadán „csudafát” és gyógynövényeket termelt. Gyógynövény gyűjtögetéssel és szárítással foglalkozott.[...]

Apámnak öt testvére volt. Gyerekkoromban ezek közül hárman Apagyon laktak, így Imre bá, aki a legidősebb volt a papzug utcában. Négy fia és két lánya volt (két fia az I. világháborúban meghalt). Jóska bának (a leveleki utcában éltek) egy fia volt. István bának (Kunmadarason) két fia és két lány utóda volt. Sohasem találkoztam velük. Ferenc bának három fia és egy lánya, mind Budapesten élnek. Albert bának egy fia és egy lánya van (ha élnek) Amerikában. Végül apámat (Sámuel) sorolom, aki életkorban a másodikként, Imre bát követte. Mi nyolcan voltunk testvérek. Az elszámolásom szerint 24-en voltunk Baranyai ágon unokatestvérek.

A Gál Istvánné, Baranyai Rozália családjából Gál Bálint (B. Sámuel unokatestvére volt) Budapestre települt az 1930-as gazdasági világválság idején. Mestersége asztalos volt, legtöbbit parkettásként dolgozott a nagyobb építkezéseknél. Emlékszem Gál Dánielre is, aki csizmadia – cipész volt. Ez a család is eltelepült ezekben az években, de csak Szabolcs más tájára.[...]

A polgárosodó, a kurta nemesek vesztére való átalakulás évtizedeiben, ha késve is, de alkalmazkodott a Baranyai familia. A nagyapám testvéröccse, Baranyai Sándor ácsmesterséget tanult. Nagyapám hat fia közül apámat Nyíregyházán magyar szabóság tanulására inasnak adták. Az István és Ferenc nevű testvéreit pedig már apám tanította a szabó mesterségre, nála inaskodtak. A többi testvér pedig, Imre, Jóska, Albert kivándoroltak Amerikába. Imre bá és József, mikor egy kevés dollárt összespóroltak, hazatelepültek. Imre egy kevés földet vásárolt és maradt gazdálkodó. József csak szőlőföldet vásárolt és új házat épített, abban fűszer-szatócs üzletet nyitott, és az egyetlen fiát iskoláztatta.

Gál Bálint unokatestvérével apám (Sámuel) nagyon jó, baráti viszonyban volt. Mindketten orosz fogságban voltak, egy kicsit elsajátították az orosz nyelvet. Így beszéltek, ha azt akarták, hogy ne értsék a gyerekek. Bálint bá nagyon szerette a bort, borszerető, de nem züllött ember volt. Az ital hatására dalolt, táncolt és mókázott, legtöbbször a guggolós, rugdalózó ukrán táncot járta. Lehet, hogy ezzel bizonyította, hogy nem itta el az eszét. Ilyen jelenetek mindig hangulatossá tették a házunkat, mindenki kacagott és vidám volt. [...]

Az említett röhögős esték egyikén hallottam tőlük, hogy onnan tudták, hogy este Bálint jön haza, hogy valamennyi kutya elkezdett ugatni. Bálint ugyanis minden kaput, kerítést megrugdosott és mozgósította a kutyákat, azokat egymásra uszította.[...] Jó természetű, borszerető ember volt, saját családjával is így élt. Egy fia és két lánya van, Annuska nevű lánya elvált, másodszor Baranyai Tiborral (a Kanadában is élt, szakszervezeti vezetővel, B. Ferenc fiával) kötött házasságot. Irén lánya is elvált, Bálint fia agglégény maradt. Valamennyien Pesten laknak.

Az amerikai Albert bá-val a kanadai emigrációs évei alatt találkozott Baranyai Tibor unokatestvérem. Tibor elmesélte nekem, hogy az USA és Kanada határán adtak egymásnak randevút. Koros ember volt már és azt mondta, hogy a vasútforgalmi vállalatnál dolgozik még mindig, és panaszkodott, hogy nagyot hall. „A vasúti kocsi kerekeit ő megüti, és egy másik hallgatja”, így humorizált az öreg kocsivizsgáló.

Karriert nem csinált Amerikában. Nem csinált karriert József és Imre bá sem. Őket nem csak a honvágy és a kevéske megtakarított dollár hozta haza, hanem az erős munka elől is menekültek – szerintem.

Ez a Jóska bá ugyancsak jó kedélyű ember volt, hasonlíthatom Gál Bálint bá - hoz. Ő nem táncolni, hanem dalolni, nótázni szeretett. Ilyen volt sokáig, amíg a sors össze nem törte.

Imre bá nyugodt és nagyon szelíd természetű volt.

István bára, 2-3 alkalommal való találkozás után, hibázás nélkül, nem mondhatok véleményt, de úgy maradt emlékezetemben, hogy rátartí és kevés önkritikával élő ember volt. Ferenc bá intelligencia és műveltség terén törekvő ember volt.”

A fenti történetek ma már páratlanul érdekesek, hiszen erről már senkinek sincs személyes élménye, erről már senki nem tudna mesélni.

Baranyai Ferenc (sz.: 1898) szabó mester és családja.

*

Ahogy már említettem, az én nagyapám, Baranyai István Kunmadarasra költözött, ott élt férfiszabóként. Legidősebb gyermeke, Baranyai Margit (1916 – 1979) az én édesanyám lett. Még egy lánya (Jolika, 1918) és két fia született. István (1922) és Imre (1926) is férfiszabó mesterséget tanult nagyapámtól.

Nem tudom, nagyapám milyen géneket hozott magával Apagról, de tény, hogy ellentétben a vadászgató, mulatozó őseivel, törekvő ember volt, aki vinni akarta valamire. Megadatott neki a jólét, majd a kényszermunka is.

Idős korában sehová sem járt, ha néha elsétált hozzánk, mindig öltönyt viselt, hozzá illő kalappal. Feltartott fejjel ment az utcán, adott magára. Nem tudom, volt-e még valaki, aki felnézett rá, de ő érezte belül a büszkeséget.

Ha ismerte volna Medici Katalin mondását, miszerint „Az utóbbi években a büszkeség az egyetlen luxus, amit megengedhetek magamnak”, egészen biztos, hogy egyetértett volna vele. Szegény emberként halt meg, 1974-ben.

Baranyai József útlevele

Baranyai Albert és Pethő Lina, és ugyan ők a lányukkal, vejükkel, és unokájukkal.

Megjegyzés: A fényképek a szerző családi archívumából valók.